

Convenant Kwaliteit Kinderopvang

April 2012

Inhoudsopgave

	pagina
Woord vooraf	4
Achtergrond en aanleiding	5
1. Dagopvang en buitenschoolse opvang	7
1.1. Startereisen dagopvang en buitenschoolse opvang	7
1.2. Kwaliteit van de opvang	8
1.2.1. Pedagogisch beleidsplan dagopvang en buitenschoolse opvang	8
1.2.2. Kwaliteit personeel dagopvang en buitenschoolse opvang	8
1.2.3. Inzet medewerkers dagopvang en buitenschoolse opvang	9
1.2.3.1. Vierogenprincipe dagopvang	9
1.2.3.2. Pedagogisch medewerker/kindratio (PKR) dagopvang	9
1.2.3.3. Pedagogisch medewerker/kindratio (PKR) buitenschoolse opvang	11
1.2.3.4. Pedagogisch medewerker/kindratio (PKR) voor kinderen 0-13 jaar	12
1.2.3.5. Drie-uursregeling dagopvang en half-uursregeling buitenschoolse opvang	12
1.2.3.6. Achterwachtregeling dagopvang en buitenschoolse opvang	13
1.2.4. Wenbeleid dagopvang en buitenschoolse opvang	13
1.2.4.1. Extern wenbeleid	13
1.2.4.2. Intern wenbeleid	14
1.2.5. Opendeurenbeleid dagopvang en buitenschoolse opvang	14
1.2.5.1. Uitgangspunten opendeurenbeleid	15
1.2.6. Afnemen van een extra dag dagopvang en buitenschoolse opvang	15
1.2.6.1. Incidenteel afnemen extra dag(deel)	15
1.2.6.2. Structureel afnemen extra dag(deel)	15
1.2.7. Veiligheid dagopvang en buitenschoolse opvang	15
1.2.7.1. Verklaring omtrent het gedrag (VOG) dagopvang en buitenschoolse opvang	15
1.2.7.2. Risico inventarisatie veiligheid (RIV) dagopvang en buitenschoolse opvang	15
1.2.7.3. Risico inventarisatie gezondheid (RIG) dagopvang en buitenschoolse opvang	16
1.2.8. Huisvesting dagopvang en buitenschoolse opvang	16
2. Gastouderopvang	18
2.1. Kwaliteit gastouderopvang	18
2.1.1. Specifieke uitwerking pedagogisch beleidsplan gastouderopvang	18
2.1.1.1. Aantal kinderen per gastouder	18
2.1.1.2. Achterwachtregeling	19
2.2. Kwaliteitseisen gastouders	19
2.2.1. Deskundigheidsbevordering gastouders	19
2.2.2. Overige kwaliteitseisen gastouders	19
2.3. Kwaliteitseisen gastouderbureaus	20

2.4.	Veiligheid gastouderopvang	20
2.4.1.	Veiligheids- en gezondheidsbeleid (RIV en RIG) gastouderopvang	20
2.5	Huisvesting gastouderopvang	21
3.	Medezeggenschap – Positie ouders	22
4.	Meldcode kindermishandeling	23
	Tot slot	24
Bijlage 1	Begrippenlijst	25
Bijlage 2	Schema voor berekening van de pedagogisch medewerker/kindratio bij groepen dagopvang en buitenschoolse opvang van samengestelde leeftijd	30
Bijlage 3	Schema voor de berekening van de pedagogisch medewerker/kindratio bij samengestelde groepen dagopvang en buitenschoolse opvang	31
Bijlage 4	Criteria meldcode kindermishandeling	33

Woord vooraf

De kwaliteit van de kinderopvang in Nederland moet goed geregeld zijn. Dat is in de eerste plaats nodig voor kinderen en hun opvoeders; voor kinderen is dit een zeer bepalende ontwikkelingsfase in hun leven. Maar ook de aanbieders van kinderopvang hebben baat bij goede regels: die geven duidelijkheid en bevorderen eerlijke onderlinge concurrentie. Regels moeten wel flexibel genoeg zijn om verantwoord te kunnen ondernemen. Goede kwaliteitsregels hebben tenslotte een groot maatschappelijk belang. Kinderopvang is immers een niet meer weg te denken voorziening in onze samenleving.

Aanbieders en afnemers van kinderopvang hebben daarom samen landelijke kwaliteitseisen opgesteld voor de kinderopvang in Nederland. Brancheorganisatie Kinderopvang en BOinK, Belangenvereniging van Ouders in de Kinderopvang leggen die afspraken vast in dit convenant. Het convenant is ingegaan op 1 januari 2005 en geldt voor onbepaalde tijd. Het wordt op afgesproken tijden geëvalueerd en op basis daarvan bijgesteld.

De afspraken zijn basiseisen voor kwaliteit; het staat individuele aanbieders vrij hierin verder te gaan. De centrale vraag in de afspraken is: Wat vinden wij als branche verantwoorde kinderopvang? Daarbij staan de ontwikkelingsmogelijkheden, de veiligheid en de gezondheid van het kind voorop. Het convenant regelt zaken als: aantal kinderen per pedagogisch medewerker, huisvesting, omvang van de groep, medezeggenschap, veiligheid, gezondheid en informatie aan ouders. Daarmee geeft de kinderopvang ook haar maatschappelijke rol aan in het integraal jeugdbeleid.

Convenantpartijen zien dit convenant als het fundament voor de verdere professionalisering van de branche die ze de komende jaren stapsgewijs met elkaar willen bereiken in de kinderopvang. Het convenant is voor partijen de basis voor goed toezicht in de branche.

Bij professionalisering speelt het gebruik van bestaande kwaliteitsinstrumenten (zoals certificeren) en zo nodig nieuwe kwaliteitsinstrumenten (bijvoorbeeld prestatievergelijking aanbieders) een belangrijke rol. Ouders en toezichthouders krijgen daardoor beter zicht op de feitelijke kwaliteit van de kinderopvang. Het convenant versterkt kortom de ontwikkeling van de kinderopvang als een volwaardige branche die kwaliteit levert en aantrekkelijk is voor (nieuwe) aanbieders die onder dezelfde voorwaarden met elkaar kunnen concurreren.

Achtergrond en aanleiding

Kinderopvang is in de afgelopen jaren spectaculair gegroeid: van 20.000 kindplaatsen in 1988 naar ruim 410.000 kindplaatsen in 2010. Hiervan maken meer dan 822.000 kinderen gebruik.

Op 1 januari 2005 is de Wet kinderopvang in werking getreden; sinds augustus 2010 de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen. Deze wet stelt voorwaarden aan kinderopvang en regelt de kwaliteit in algemene termen. Artikel 1.49, eerste lid, stelt dat kindercentra 'verantwoorde kinderopvang' dienen aan te bieden. Dat betekent dat kinderopvang moet bijdragen aan een goede en gezonde ontwikkeling van het kind in een veilige en gezonde omgeving. Voor de gastouderbureaus geldt een vergelijkbare norm.

Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid stelde tot 2012 aan de hand van dit convenant haar beleidsregels vast. Naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State van 21 december 2011, heeft het ministerie alle afgesproken eisen vastgelegd in een AMvB en een Ministeriële Regeling, welke naast de Wet kinderopvang het wettelijk kader vormt voor de eisen voor kinderopvang.

Voor het peuterspeelzaalwerk is een vergelijkbaar convenant geldig. Het convenant peuterspeelzaalwerk zal, op een nader te bepalen, redelijke termijn, worden samengevoegd tot één convenant kinderopvang en peuterspeelzaalwerk.

Uiteraard gelden naast dit convenant de eisen uit de overige wet- en regelgeving¹ en de CAO-afspraken. Voor leden van de Brancheorganisatie Kinderopvang geldt de CAO die op hun van toepassing is; indien deze CAO algemeen verbindend is verklaard, geldt deze ook voor de niet gebonden werkgevers.

In het kader van de Nationale aanpak Milieu en Gezondheid hebben convenantpartijen samen met de verantwoordelijke ministeries, de GGD en de VNG het 'Plan van aanpak verbetering binnenmilieu kinderopvang' opgesteld en ondertekend. Convenantpartijen vinden het van belang dat de kinderopvang zich bewust wordt van de gewenste kwaliteit van het binnenmilieu. Eenvoudige concrete maatregelen kunnen de eerste twee jaar worden genomen, doch voor 2013. Meer ingrijpende verbetermaatregelen om het gewenste niveau te behalen moeten voor 2015 worden ingevoerd.

Aanbieders van kinderopvang moeten ingeschreven staan in het Landelijk Register Kinderopvang en Peuterspeelzalen.

¹ Naast de Wet kinderopvang onder meer: Arbeidsomstandighedenwet, Bouwbesluit, Warenwet, Infectieziektewet, Wet Collectieve Preventieve Volksgezondheid, Wet klachtrecht Cliënten zorgsector.

In bijlage 1 is een begrippenlijst opgenomen. Deze begrippenlijst is onderdeel van dit convenant en bedoeld om verschillende begrippen te verduidelijken. De begrippenlijst is niet los van dit convenant te zien en te gebruiken. Begrippen die in deze lijst zijn terug te vinden, zijn schuingedrukt in de tekst.

1. Dagopvang en buitenschoolse opvang

1.1. Startereisen dagopvang en buitenschoolse opvang

Zodra het kindercentrum kinderen opvangt, dienen onderstaande documenten gereed te zijn. Verderop in dit convenant zal op onderstaande zaken nader ingegaan worden.

1. Pedagogisch beleidsplan;
2. Meldcode kindermishandeling;
3. Beleid omtrent het screenen van personeel;
4. Informatieboekje² voor ouders met daarin de volgende onderwerpen:
 - Type opvang;
 - Inschrijfvoorwaarden en plaatsingsprocedure;
 - Informatie aangaande de groep(en);
 - De wijze waarop ouders het pedagogisch beleid kunnen inzien;
 - Veiligheidsbeleid;
 - Gezondheidsbeleid;
 - Werkwijze oudercommissie;
 - Openings- en sluitingstijden;
 - Wijze van communiceren aan ouders;
 - *Wenbeleid*;
 - Voedingsbeleid;
 - Opvang in vaste groepen en het eventueel samenvoegen van groepen aan het begin en eind van de dag;
 - Informatie over hoe invulling wordt gegeven aan de *drie-uursregeling/half-uursregeling* (indien van toepassing)
 - Wijze van klachtafhandeling;
 - Contactgegevens;
 - Informatie over de uurprijs en betalingsvoorwaarden.

² Informatie kan ook digitaal beschikbaar worden gesteld.

1.2. Kwaliteit van de opvang

Deze paragraaf legt de gemeenschappelijke kwaliteitseisen voor dagopvang en buitenschoolse opvang (bso) vast. Uiteraard gelden op onderdelen afzonderlijke eisen voor dagopvang respectievelijk bso; deze zijn apart opgenomen. De specifieke kwaliteitseisen voor gastouderopvang zijn apart ondergebracht.

1.2.1. Pedagogisch beleidsplan dagopvang en bso

Het belangrijkste in de kinderopvang is de manier waarop met kinderen wordt omgegaan. Daarom moet elke aanbieder vanaf de dag dat het kindercentrum haar deuren opent, een pedagogisch beleidsplan hebben. Het pedagogisch beleidsplan is een belangrijke toetssteen voor ouders. Het gaat onder andere in op de vier pedagogische basisdoelen die genoemd worden in de Memorie van Toelichting van de Wet kinderopvang. In het pedagogisch beleid wordt de voor dat kindercentrum kenmerkende visie op de omgang met kinderen beschreven. Het bevat een beschrijving van welke mogelijkheden er zijn voor kinderen voor de ontwikkeling van hun persoonlijke en sociale competenties, van de wijze waarop de emotionele veiligheid van de kinderen wordt gewaarborgd en van de wijze waarop de overdracht van waarden en normen aan kinderen plaatsvindt. De aanbieder werkt deze basisdoelen uit in het pedagogisch beleidsplan en handelt in de praktijk van de opvang naar dit plan. De oudercommissie wordt betrokken bij de actualisering en verfijning van het pedagogisch beleidsplan.

Hiernaast staat in het pedagogisch beleidsplan:

- Een beschrijving van de werkwijze. Hierin is tenminste opgenomen hoe omgegaan wordt met het *wenbeleid*, en het *incidenteel* en *structureel afnemen van een extra dag(deel)*;
- De maximale omvang en leeftijdsopbouw van de *stamgroepen* en *basisgroepen*;
- De (spel)activiteiten die kinderen buiten de *stamgroep* kunnen verrichten: het *open deurenbeleid*;
- Of en op welke wijze beroepskrachten bij hun werkzaamheden worden ondersteund door andere volwassenen;
- Hoe de *achterwacht* geregeld is in het geval er slechts één pedagogisch medewerker aanwezig is.

Deze beschrijving geeft ouders een goed beeld over de manier waarop er in het kindercentrum wordt gewerkt. De aanbieder en de personen die werken bij een kindercentrum handelen in de praktijk naar het pedagogisch beleidsplan.

1.2.2. Kwaliteit personeel dagopvang en buitenschoolse opvang

Personeelsbeleid en scholingsbeleid zijn in de eerste plaats een verantwoordelijkheid van de aanbieder. De aanbieder zorgt voor voldoende en goed opgeleid personeel. Kinderen en ouders hebben daar groot belang bij: het is een belangrijk aspect van kwaliteit waarop ouders een kindercentrum beoordelen. De aanbieder informeert ouders over het personeelsbeleid. Partijen

staan voor professioneel werken, waarbij een goed personeelsbeleid vanzelfsprekend is. Onderdeel hiervan zijn o.a. afspraken over screening personeel, werving en selectie van personeel en afspraken over personeelsinzet en wijze van vervanging (bijvoorbeeld bij ziekte) van personeelsleden.

1.2.3. Inzet medewerkers dagopvang en buitenschoolse opvang

1.2.3.1. Vierogenprincipe dagopvang (0-4 jaar)

Naar aanleiding van een zedenzaak in Amsterdam heeft de commissie Gunning in haar rapport de term vierogenprincipe geïntroduceerd. Het vierogenprincipe betekent dat altijd iemand moet kunnen meekijken of meeluisteren, uitgaande van onderstaande vertrekpunten. Het vierogenprincipe is voor convenantpartijen de basis voor veiligheid in de kinderopvang. De ondernemer dient bij de invulling van het vierogenprincipe rekening te houden met de voorspelbaarheid, mogelijkheid en frequentie waarin een pedagogisch medewerker alleen op de groep of in het centrum is. Vertrekpunten van partijen zijn hiernaast:

- De uitvoering van het vierogenprincipe moet pedagogisch verantwoord en bedrijfseconomisch haalbaar zijn;
- De wijze waarop invulling wordt gegeven dient opgenomen te worden in het pedagogisch beleidsplan;
- Ouders en oudercommissies worden jaarlijks geïnformeerd over de invulling van het vierogenprincipe op hun locatie (bijvoorbeeld via de website);

Gezien de grote diversiteit binnen de kinderopvang zal in veel gevallen maatwerk vereist zijn. Een aantal oplossingsrichtingen welke een goede aanzet zijn voor een verantwoorde uitvoering van het vierogenprincipe zijn onder andere:

- Een open, professioneel werkklimaat waarbij de drempel om elkaar op bepaalde gedragingen aan te spreken zo laag mogelijk is.
- Het aan de randen van de dag samenvoegen van *stamgroepen*;
- Boventallige inzet, als extra paar ogen, van pedagogisch medewerkers in opleiding;
- Bouwkundige voorzieningen ter verbetering van transparantie binnen kindercentra;
- Mogelijke inzet van moderne audiovisuele middelen.

Ten overvloede wijzen convenantpartijen erop dat het vierogenprincipe maar één van de maatregelen is die nodig zijn om de veiligheid daar waar nodig structureel te verbeteren. Ook de verbetering van werving- en selectieprocedures en het via de CAO-tafel regelen van het formatief inzetten van stagiaires binnen de diverse opleidingstrajecten vormen belangrijke onderdelen. Voorkomen moet worden dat in de uitvoering niet slechts sprake is van schijnveiligheid.

1.2.3.2. Pedagogisch medewerker/kindratio (PKR) dagopvang

Er zijn duidelijke regels voor het maximaal aantal kinderen dat één pedagogisch medewerker mag opvangen; het gaat dan om het aantal gelijktijdig aanwezige kinderen. Voor kinderen en ouders is

inzichtelijk in welke *stamgroep* hun kind zit en welke *vaste pedagogisch medewerkers* bij welke groep horen. De aanbieder heeft tegelijkertijd voor een goede bedrijfsvoering, een zekere flexibiliteit nodig. Dit is ook voor kinderen zelf belangrijk. Daarom is een *open deurenbeleid* mogelijk waar dit op verantwoorde wijze kan.

Het is een gegeven dat niet iedere dag van de week dezelfde kinderen opgevangen worden en dat de meeste pedagogisch medewerkers parttime werken. Convenantpartijen vinden dat *stamgroepen* een goede basis vormen voor de ontwikkeling van een kind. Het werken met *stamgroepen* en het plaatsen van kinderen in een vaste *stamgroep* is het uitgangspunt.

Convenantpartijen spreken het volgende af:

- Aan ouders en kinderen wordt duidelijk aangegeven in welke *stamgroep* het kind is geplaatst en welke pedagogisch medewerkers in principe welke dag bij welke groep horen;
- Aan één kind worden maximaal drie *vaste pedagogisch medewerkers*³ gekoppeld. De koppeling van vaste pedagogisch medewerkers aan kinderen geldt behoudens ziekte, (bij)scholing, verlof of vakantie;
- Per opvangdag is minimaal één van deze drie *vaste pedagogisch medewerkers* werkzaam op de groep van dat kind. Deze pedagogisch medewerker is tevens het vaste aanspreekpunt voor ouders;
- Er wordt door convenantpartijen uitgegaan van een goed personeelsbeleid, zodat een *vaste pedagogisch medewerker* bij o.a. langdurige ziekte of verlof structureel vervangen wordt;
- Voor dagopvang gelden de volgende regels:
 - één pedagogisch medewerker per vier aanwezige kinderen tot 1 jaar;
 - één pedagogisch medewerker per vijf aanwezige kinderen van 1 tot 2 jaar;
 - één pedagogisch medewerker per zes aanwezige kinderen van 2 tot 3 jaar;
 - één pedagogisch medewerker per acht aanwezige kinderen van 3 tot 4 jaar.
- Bij kinderen van verschillende leeftijden in één groep moet een gemiddelde berekend worden voor de vaststelling van het aantal kinderen per pedagogisch medewerker volgens het toegevoegde schema in bijlage 2.
- De *stamgroep* bestaat uit maximaal twaalf kinderen bij 0-1 jaar en maximaal zestien kinderen bij 0-4 jaar (waarvan maximaal acht kinderen tot 1 jaar).
- Voor het maximaal aantal op te vangen kinderen gelden de ratio's zoals opgenomen in de bijlagen.
- Een kind maakt gedurende de week gebruik van maximaal twee *stamgroep ruimtes*; Activiteiten in het kader van *open deurenbeleid* kunnen buiten deze ruimtes plaatsvinden.
- *Vaste ruimte*: in principe hebben alle kinderen een vaste groep. Wel kan worden besloten om, aan het begin –en aan het eind van de dag, kinderen in een andere ruimte te ontvangen of weer op te halen waarbij een vaste pedagogisch medewerker van de betreffende *stamgroep* aanwezig is. Voor zowel kinderen als ouders moet inzichtelijk zijn welke ruimte dit is.

³ Indien in grotere groepen met drie pedagogisch medewerkers tegelijk wordt gewerkt, afhankelijk van groepssamenstelling en PKR, dan worden er maximaal vier pedagogisch medewerkers toegewezen.

- Indien het kindaantal⁴ het toelaat, kunnen stamgroepen *samen gevoegd* worden tot één groep waarbij in principe een vaste pedagogisch medewerker aanwezig is, uitgaande van een kloppende PKR. Voor zowel kinderen als ouders is inzichtelijk welke ruimte en welke groep dit is.

Flexibele opvang

Onder flexibele opvang wordt verstaan een incidenteel, onregelmatig en onvoorspelbaar aanbod in aanvulling op een vast aanbod of om een structureel aanbod wat door omstandigheden van ouders onregelmatig wordt afgesproken op maandbasis.

Indien een kindercentrum flexibele kinderopvang aanbiedt, dient te worden aangetoond dat het voldoet aan deze omschrijving en op welke wijze een goed pedagogisch klimaat gewaarborgd wordt. Voorts dient vooraf voor ouders inzichtelijk te zijn gemaakt op welke groep het kind opgevangen wordt. Er wordt op basis van bovenstaande voorwaarden op onderstaande drie items een uitzondering gemaakt:

- Aan ouders en kinderen wordt duidelijk aangegeven in welke stamgroep het kind is geplaatst en welke pedagogisch medewerkers in principe welke dag bij welke groep horen;
- Aan één kind worden maximaal drie vaste pedagogisch medewerkers gekoppeld. De koppeling van vaste pedagogisch medewerkers aan kinderen geldt behoudens ziekte, verlof of vakantie;
- Een kind maakt gedurende de week gebruik van maximaal twee stamgroep ruimtes.

1.2.3.3. Pedagogisch medewerker/kindratio (PKR) buitenschoolse opvang

Er zijn duidelijke regels voor het maximaal aantal kinderen dat één pedagogisch medewerker mag opvangen; het gaat dan om het aantal gelijktijdig aanwezige kinderen. Kinderen en ouders moeten ook weten in welke *basisgroep* hun kind zit en welke pedagogisch medewerkers bij welke groep horen. Deze pedagogisch medewerkers worden zoveel mogelijk op vaste groepen ingezet, behoudens ziekte, verlof of vakantie. De aanbieder heeft tegelijkertijd voor een goede bedrijfsvoering een zekere flexibiliteit nodig. Daarom is een *open deurenbeleid* mogelijk waar dit op verantwoorde wijze kan.

Kinderen maken dan gebruik van verschillende ruimtes en verlaten hun *basisgroep*. Het pedagogisch beleid geeft aan in welke situaties dat gebeurt en valt onder het *open deurenbeleid*. Het uitgangspunt is: verantwoorde buitenschoolse opvang met vaste groepen kinderen, waarbij een *open deurenbeleid* mogelijk is. Kinderen maken gebruik van verschillende ruimtes, verlaten hun *basisgroep* en gaan soms meteen vanuit school naar een activiteit buiten de eigen *basisgroep*.

Convenantpartijen spreken het volgende af:

- Eén pedagogisch medewerker per tien (aanwezige) kinderen;
- Wanneer kinderen in de leeftijd van 4 tot en met 12 jaar of wanneer enkel kinderen in de leeftijd van 4 tot en met 7 jaar in de *basisgroep* zitten, geldt een maximale groeps grootte van twintig kinderen;

⁴ Bijvoorbeeld tijdens vakantie en dagen met een (structureel) lage bezetting.

- Wanneer enkel kinderen in de leeftijd van 8 tot en met 12 jaar in de *basisgroep* zitten, geldt een maximale groeps grootte van dertig kinderen;
- Bij *basisgroepen* die uitsluitend bestaan uit kinderen van 8 tot en met 12 jaar, geldt dat in plaats van een beroepskracht een extra volwassene kan worden ingezet als derde beroepskracht. Bijvoorbeeld dertig kinderen met twee pedagogisch medewerkers en een extra volwassene, die meewerkt in het primaire proces;
- Bij activiteiten in groepen groter dan dertig kinderen besteedt de houder in het pedagogisch beleidsplan aantoonbaar extra aandacht aan de omgang met de *basisgroep*;
- De kinderen kunnen bij activiteiten de *basisgroepen* verlaten; dan wordt de maximale omvang van de *basisgroep* tijdelijk losgelaten. Wel blijft het aantal kinderen per pedagogisch medewerker van kracht, toegepast op het totaal aantal aanwezige kinderen op de locatie⁵;
- In principe hebben alle kinderen een vaste *basisgroep*. Wel kan worden besloten om kinderen in een andere ruimte te ontvangen of weer op te halen waarbij een pedagogisch medewerker aanwezig is. Voor zowel kinderen als ouders moet inzichtelijk zijn welke ruimte dit is;
- Indien het kind aantal⁶ het toelaat, kunnen *basisgroepen* worden samengevoegd. Voor zowel kinderen als ouder moet inzichtelijk zijn welke ruimte en *basisgroep* dit is.

1.2.3.4. Pedagogisch medewerker/kindratio (PKR) voor kinderen van 0-13 jaar

Voor gemengde groepen dagopvang en buitenschoolse opvang wordt voor de vaststelling van het aantal kinderen per pedagogisch medewerker een gemiddelde gehanteerd, waarbij een maximum wordt gesteld aan het aantal 0-4 jarigen in de groep. Een nadere uitwerking hiervan is te vinden in de bijlage.

1.2.3.5. Drie-uursregeling dagopvang en half-uursregeling buitenschoolse opvang

Drie-uursregeling dagopvang

Aan het begin en einde van de dag zijn er minder kinderen aanwezig in het kindercentrum. Tijdens de middagpauze van pedagogisch medewerkers slapen veel kinderen, waardoor minder kinderen actieve pedagogische aandacht behoeven. Om voor een bepaalde flexibiliteit te zorgen, is de drie-uursregeling van kracht. Deze *drie-uursregeling* is alleen toepasbaar op bepaalde tijdstippen. In de informatie voor ouders wordt expliciet beschreven hoe invulling wordt gegeven aan de inzet van pedagogisch medewerkers aan de randen van de dag en tijdens de middagpauze. Er wordt concreet aangegeven op welke tijdstippen wordt afgeweken van de vereiste PKR.

Het is mogelijk dat ten hoogste drie uur per dag (niet aaneengesloten) minder beroepskrachten worden ingezet dan volgens de PKR is vereist, maar nooit minder dan de helft van het benodigde aantal pedagogisch medewerkers. Is er in zo'n situatie slechts één pedagogisch medewerker in het kindercentrum, dan is er ter ondersteuning ten minste één andere volwassene⁷ aanwezig. Afwijken

⁵ Hiermee is het bijvoorbeeld mogelijk dat één pedagogisch medewerker met zeven kinderen binnen is en twee andere pedagogisch medewerkers met drieëntwintig kinderen buiten aan het spelen zijn.

⁶ Bijvoorbeeld tijdens vakanties en dagen met een (structureel) lage bezetting.

⁷ Onder volwassene wordt hetzelfde verstaan als in de definitie in de cao Kinderopvang.

van de vereiste PKR is niet toegestaan tussen 09.30u en 12.30u en tussen 15.00u en 16.30u. Vóór 09.30u en na 16.30u mag de afwijking van de PKR niet langer duren dan anderhalf uur aaneengesloten en in de pauzeperiode tussen 12.30u en 15.00u niet langer dan twee uur aaneengesloten. Dit alles met een maximum van drie uur per dag.

Half-uursregeling buitenschoolse opvang

Gedurende reguliere schoolweken kunnen voor de buitenschoolse opvang ten hoogste een half uur per dag minder pedagogisch medewerkers worden ingezet dan volgens de PKR is vereist, maar nooit minder dan de helft van het aantal benodigde pedagogisch medewerkers. Is er in zo'n situatie slechts één pedagogisch medewerker in het kindercentrum, dan is er ter ondersteuning tenminste één andere volwassene aanwezig. In de informatie voor ouders wordt expliciet beschreven hoe invulling wordt gegeven aan de inzet van pedagogisch medewerkers aan de randen van de dag. Er wordt concreet aangegeven op welke tijdstippen wordt afgeweken van de vereiste PKR. Beslaat de opvang van de kinderen de gehele dag (bijvoorbeeld tijdens vakanties), dan geldt voor de afwijking van de PKR hetzelfde als bij de dagopvang.

1.2.3.6. Achterwachtregeling dagopvang en buitenschoolse opvang

Indien er slechts één pedagogisch medewerker aanwezig is op het kindercentrum en de PKR wordt niet overschreden, zoals tijdens de *drie-uursregeling* het geval is, dan is een *achterwachtregeling* van toepassing. Deze regeling houdt in dat in geval van calamiteiten er een *achterwacht* beschikbaar dient te zijn die binnen *ambulance-aanrijtijden* in het kindercentrum aanwezig kan zijn. Inzichtelijk moet zijn wie deze persoon is en waar deze te bereiken is. Tevens dient deze *achterwacht* tijdens de openingstijden van het kindercentrum bereikbaar te zijn.

1.2.4. Wenbeleid dagopvang en buitenschoolse opvang

Het *wenbeleid* beschrijft hoe wordt omgegaan met kinderen die instromen op een kindercentrum of doorstromen van de ene naar een andere groep binnen een kindercentrum. Er wordt voldoende tijd en aandacht besteed aan de versoepeling van de overgang naar een nieuwe situatie voor het kind. Daarnaast wordt vastgelegd hoeveel kinderen maximaal tegelijkertijd wennen en hoeveel uren per dag dit mogelijk is. Het *wenbeleid* wordt in overleg met de oudercommissie vastgelegd en opgenomen in het pedagogisch beleidsplan.

1.2.4.1. Extern wenbeleid

Het *extern wenbeleid* beschrijft hoe wordt omgegaan met het wennen van kinderen die nieuw instromen op een kindercentrum. Afspraken over het wennen worden gemaakt met de ouders en vastgelegd in de plaatsingsovereenkomst, dan wel op andere wijze schriftelijk vastgelegd. Wanneer het wennen plaatsvindt nadat het contract is ingegaan, moet voldaan zijn aan de PKR op groepsniveau. Als het gaat om buitencontractueel wennen kan dit voor maximaal twee keer boventallig op de *stamgroep*, voor de duur van maximaal één dagdeel per keer.

1.2.4.2. Intern wenbeleid

Het *intern wenbeleid* beschrijft hoe omgegaan wordt met kinderen die doorstromen naar een andere groep binnen het kindercentrum. Afspraken voor het wennen worden gemaakt met de ouders. Het kan hierbij gaan om:

- Kinderen die de leeftijd hebben om naar een andere groep door te stromen;
- Kinderen die eerder toe zijn aan een volgende groep en alvast gaan spelen op de nieuwe groep;
- Kinderen die een aangepast *wenbeleid* nodig hebben en mogelijk later dan in eerste instantie gepland, overgaan naar de volgende groep.

De PKR op groepsniveau kan tijdens het wennen tijdelijk worden losgelaten. De PKR moet in dit geval terug te voeren zijn naar de geldende PKR op betreffende groepen.

1.2.5. Open deurenbeleid dagopvang en bso

De term *open deurenbeleid* wordt in dit Convenant gebruikt als middel om bepaalde doelen te bereiken in het werken met kinderen. Naar mate kinderen ouder worden, hebben zij, naast veiligheid en geborgenheid, behoefte aan een grotere leefomgeving. Daarom geven de pedagogisch medewerkers de kinderen regelmatig de gelegenheid om hun omgeving buiten hun eigen groep te verkennen. Als hierbij ook een ontmoeting met de kinderen van andere groepen wordt geïnitieerd, wordt gesproken over *open deurenbeleid*. *Open deurenbeleid* draagt positief bij aan de ontwikkeling van kinderen.

1.2.5.1. Uitgangspunten open deurenbeleid dagopvang en bso

Kinderen worden in vaste groepen opgevangen. Het is hierbij mogelijk dat kinderen andere ruimtes ontdekken en andere kinderen ontmoeten. Wanneer de ondernemer een opendeurenbeleid hanteert, legt hij dit vast in het pedagogisch beleid zodat dit voor ouders inzichtelijk is. De pedagogisch medewerker/kindratio (PKR) op groepsniveau kan tijdens het open deuren beleid tijdelijk worden losgelaten. De PKR moet in dit geval op locatieniveau kloppen en terug te voeren zijn naar de geldende PKR op groepsniveau. Een *open deurenbeleid* kan dus niet gebruikt worden om een niet kloppende PKR op groepsniveau te compenseren.

Structureel georganiseerde activiteiten worden beschreven in het pedagogisch beleidsplan bij het *open deurenbeleid*. Voor niet structurele activiteiten zal de pedagogisch medewerker na moeten gaan of deze voldoen aan de richtlijnen van de organisatie aangaande veiligheid, sociale competentie, persoonlijke competentie en/ of van overdracht van normen en waarden.

1.2.6. Afnemen van een extra dag dagopvang en buitenschoolse opvang

1.2.6.1. Incidenteel afnemen extra dag(deel)

Het kan zijn dat ouders *incidenteel een extra dag(deel)* willen afnemen welke buiten de vaste contacturen valt. Dit is mogelijk wanneer de maximale stamgroeps grootte/basisgroep grootte evenals het aantal pedagogisch medewerkers gehandhaafd blijft (PKR). Deze incidentele opvangdag vindt in principe binnen de eigen *stamgroep/basisgroep* van het kind plaats. Partijen zijn van mening dat geborgenheid en gevoel van veiligheid voor het kind en voor de *stamgroep/basisgroep* als geheel voorop staan.

De mogelijkheid om een extra opvangdag of ruildag buiten de *stamgroep/basisgroep* af te nemen, indien geen plaats is op de eigen groep, wordt in overleg met de ouders van het betreffende kind besproken en schriftelijk vastgelegd. De wijze waarop de ondernemer omgaat met de mogelijkheid tot het afnemen van extra dagdelen wordt vastgelegd in het pedagogisch beleidsplan.

1.2.6.2. Structureel afnemen extra dag(deel)

Uitgangspunt is dat bij het *structureel afnemen van een extra dag(deel)* het kind in de oorspronkelijke *stamgroep* of *basisgroep* geplaatst wordt. Wanneer de groepsgrootte het niet toelaat het kind een extra dag(deel) in deze groep te plaatsen, kan in overleg met ouders besloten worden het kind voor die dag/dat dagdeel tijdelijk in een andere groep te plaatsen. Hiervoor is schriftelijke toestemming van de ouders nodig. Indien deze situatie zich voordoet, mag een kind in maximaal één andere groep geplaatst worden, waarbij de eis van maximaal twee *stamgroepplaatsen* (in geval van dagopvang) niet wordt losgelaten. Zodra plaats is in de oorspronkelijke *stam- of basisgroep* wordt het kind overgeplaatst naar deze groep. In de (nieuwe) plaatsingsovereenkomst wordt vermeld dat het kind voor die dag in een andere groep wordt opgevangen en per wanneer de het kind weer in zijn eigen groep geplaatst kan worden.

1.2.7. Veiligheid dagopvang en buitenschoolse opvang

1.2.7.1. Verklaring omtrent het gedrag (VOG) dagopvang en buitenschoolse opvang

De Wet kinderopvang eist in het kader van veiligheid een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) van werknemers, stagiaires en uitzendkrachten werkzaam in het primaire proces, andere werknemers die hun werkplek op de centra hebben, bemiddelingsmedewerkers bij gastouderopvang, gastouders en huisgenoten van gastouders en houders/ bestuurders.

1.2.7.2. Risico inventarisatie veiligheid (RIV) dagopvang en buitenschoolse opvang

De aanbieder voert een verantwoord veiligheidsbeleid. De Wet kinderopvang eist op dit punt van aanbieders van kindercentra een risico-inventarisatie. Partijen vinden dat aan de risico-

inventarisatie ook een evaluatie gekoppeld moet worden. De risico-inventarisatie en evaluatie laat zien wat kinderen kan overkomen, hoeveel en welke ongevallen er met kinderen zijn geweest, wat de aanbieder hieraan doet of heeft gedaan en wat dat heeft opgeleverd. Deze gegevens zijn openbaar voor ouders en medewerkers. Voor het maken van een risico-inventarisatie is een model ontwikkeld dat aanbieders kunnen gebruiken. Uiteraard gelden ook de verplichtingen uit de van toepassing zijnde wet- en regelgeving.

1.2.7.3. Risico inventarisatie gezondheid (RIG) dagopvang en buitenschoolse opvang

De aanbieder voert een verantwoord gezondheidsbeleid. Dit is onderdeel van de wettelijk verplichte risico-inventarisatie. Convenantpartijen vinden dat er ook een evaluatie plaats moet vinden. Voor de risico-inventarisatie is een model ontwikkeld dat aanbieders kunnen gebruiken. Daarbij moet bestaande wet- en regelgeving in acht worden genomen.

1.2.8. Huisvesting dagopvang en buitenschoolse opvang

Convenantpartijen vinden dat de houder van een kindercentrum zorg moet dragen voor passend ingerichte ruimtes voor spelen en rusten die in overeenstemming zijn met het aantal en de leeftijd van de op te vangen kinderen. Huisvesting is een belangrijk onderdeel van de kwaliteit en wordt in dit convenant nader ingevuld. Partijen vinden dat de opvang moet plaatsvinden in een veilige en gezonde omgeving met voldoende ruimte voor het aantal kinderen in de opvang.

Dagopvang

- Per kind moet minimaal 3,5 vierkante meter bruto oppervlak in het centrum beschikbaar zijn;
- Ruimtes⁸ die met andere groepen gedeeld worden, tellen mee voor het aantal m2 dat per kind beschikbaar is. Het totaal aantal beschikbare m2 moet worden gedeeld door het aantal kinderen dat er gebruik van maakt;
- Er is een slaapruiimte voor baby's van nul tot anderhalf jaar, deze betreft niet de groepsruimte;
- Er is een aangrenzende, toegankelijke en veilige op de leeftijd afgestemde buitenspeelruimte beschikbaar met een bruto oppervlak van circa drie tot vier vierkante meter per kind.

Buitenschoolse opvang

- Per kind moet minimaal 3,5 vierkante meter bruto oppervlak in het centrum beschikbaar zijn;
- Ruimtes⁹ die met andere groepen gedeeld worden, tellen mee voor het aantal m2 dat per kind beschikbaar is. Het totaal aantal beschikbare m2 moet worden gedeeld door het aantal kinderen dat er gebruik van maakt;

⁸ Let op aanpalende wetgeving over toekenning verblijfsruimte versus verkeersruimte

⁹ Let op aanpalende wetgeving over toekenning verblijfsruimte versus verkeersruimte

- De buitenschoolse opvang moet een toegankelijke, vaste en passend ingerichte ruimte zijn speciaal voor naschoolse bezigheden van kinderen;
- De buitenruimte moet een bruto oppervlak hebben van circa drie tot vier vierkante meter per kind opvatten en bij voorkeur aangrenzend zijn, maar mag ook in de directe nabijheid liggen, mits goed en veilig bereikbaar¹⁰.

¹⁰ Indien de buitenruimte niet aangrenzend is, is deze buitenruimte geen onderdeel van het kindercentrum en dient dus altijd aan de PKR voldaan te worden indien daar kinderen verblijven. Hiervoor geldt een uitzondering voor kinderen van 8 jaar en ouder, mits voldaan wordt aan de PKR op locatieniveau.

2. Gastouderopvang

Gastouderopvang is een bijzondere vorm van kinderopvang, op het woonadres van een gastouder of vraagouder. De opvang vindt plaats door tussenkomst van een gastouderbureau en op basis van een schriftelijke overeenkomst; ouders krijgen vooraf informatie over het beleid ten aanzien van veiligheid, gezondheid en over de omgang met de kinderen (pedagogisch beleid).

2.1. Kwaliteit gastouderopvang

2.1.1. Specifieke uitwerking pedagogisch beleidsplan voor gastouderopvang

In het pedagogisch beleidsplan wordt de voor dat gastouderbureau kenmerkende visie op de omgang met kinderen beschreven. Het bevat een beschrijving van welke mogelijkheden er zijn voor de ontwikkeling van persoonlijke en sociale competenties van kinderen, van de wijze waarop de emotionele veiligheid van de kinderen wordt gewaarborgd en van de wijze waarop de overdracht van waarden en normen aan kinderen plaatsvindt.

Daarnaast geeft het beleidsplan een beschrijving van de samenstelling van het aantal kinderen dat door een gastouder wordt opgevangen en van de eisen die aan gastouderschap worden gesteld, waarbij in ieder geval als eis wordt gesteld dat de woning waar gastouderopvang plaatsvindt over voldoende speel- en slaapruiimte voor kinderen beschikt en over voldoende buitenspeelmogelijkheden, afgestemd op het aantal en de leeftijd van de op te vangen kinderen. Deze beschrijving geeft ouders een goed beeld van de manier waarop er in de gastouderopvang wordt gewerkt. De aanbieder en de personen die werken bij het gastouderbureau handelen in de praktijk naar het pedagogisch beleidsplan.

2.1.1.1. Aantal kinderen per gastouder

Er zijn duidelijke regels voor het maximaal aantal kinderen dat één gastouder mag opvangen; het gaat om het aantal gelijktijdig aanwezige kinderen.

Partijen spreken het volgende af:

- Het pedagogisch beleid van het gastouderbureau geeft duidelijkheid over het leeftijdsbeleid. Ouders weten dan hoeveel kinderen (inclusief eigen kinderen) in welke leeftijd per gastouder maximaal opgevangen worden;
- Er worden maximaal twee kinderen van 0 jaar gelijktijdig opgevangen;
- Er worden maximaal vier kinderen van 0 en 1 jaar gelijktijdig opgevangen;
- Er worden maximaal vijf kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar gelijktijdig opgevangen;
- Er worden maximaal zes kinderen in de leeftijd van 0 tot en met 13 jaar gelijktijdig opgevangen;
- In alle bovengenoemde bepalingen geldt dat alle kinderen in huis tot de leeftijd van 10 jaar meetellen, eigen kinderen en spelende kinderen tellen dus ook mee.

2.1.1.2. Achterwachting gastouderopvang

Wanneer er meer dan drie gelijktijdig aanwezige kinderen opgevangen worden, is een *achterwachting* van toepassing. Deze *achterwachting* dient beschikbaar te zijn en in geval van calamiteiten op het opvangadres aanwezig te zijn binnen *ambulance-aanrijtijden*. Inzichtelijk moet zijn wie deze persoon is en waar deze te bereiken is. Tevens dient deze *achterwachting* tijdens opvangtijden altijd telefonisch bereikbaar te zijn.

2.2. Kwaliteitseisen gastouders

2.2.1. Deskundigheidbevordering gastouders

De kwaliteit en deskundigheid van de gastouder is de belangrijkste waarborg voor goede opvang voor kinderen. Dat er aan de professionele vorm van gastouderopvang eisen worden gesteld is voor convenantpartijen vanzelfsprekend. Convenantpartijen constateren dat gastouderopvang vraagt om eigen beroepskwalificaties, specifiek geformuleerd voor het gastouderschap. Deze zijn verwoord in het Besluit deskundigheidseisen gastouders kinderopvang.

Convenantpartijen vinden dat voor alle gastouders geldt dat zij periodiek nascholing moeten volgen. Eens per twee jaar dient nascholing te worden gevolgd met aandacht voor 'pedagogisch handelen', 'veiligheid & hygiëne' en 'signaleren kindermishandeling'. De verplichte nascholing ten behoeve van het behouden van een geldig EHBO-certificaat wordt gedaan op basis van de periode die door de certificerende instelling wordt aangehouden.

2.2.2. Overige kwaliteitseisen gastouders

Gastouders dienen hiernaast aan de volgende voorwaarden te voldoen:

- In het bezit van geldig bewijs van deskundigheid voor gastouders (volgens de wettelijke bewijsstukken);
- In bezit van een geldig certificaat EHBO aan kinderen (volgens de wettelijke bewijsstukken);
- Handelt professioneel;
- Lichamelijk en geestelijk gezond;
- De gastouder heeft geen kinderen die (tijdelijk) onder toezicht staan;
- De gastouder is niet (tijdelijk) ontheven of ontzet uit het ouderlijke gezag;
- Respecteren van privacygevoelige gegevens en geen informatie doorspelen aan derden;
- Openstaan voor en respecteren van andere gewoontes, culturen, levenswijzen en opvoedingsideeën;
- Kinderen niet alleen laten of het toezicht aan anderen overlaten;
- Regelmatig en gedurende minimaal een half jaar beschikbaar voor opvang;
- Goede telefonische bereikbaarheid;
- In bezit van verzekeringen met dekking voor aansprakelijkheid en ongevallen, inclusief (indien van toepassing) autogebruik;
- Minimale leeftijd van 18 jaar;

- In bezit van een verklaring omtrent het gedrag (VOG);
- Zorg dragen voor een verklaring omtrent het gedrag (VOG) voor alle betrokkenen bij het primaire proces én de volwassen huisgenoten.

2.3. Kwaliteitseisen gastouderbureaus

Het gastouderbureau heeft een begeleidende, bemiddelende en administratieve functie. Om deze taken goed uit te voeren, wordt aan onderstaande voldaan:

- Voor de vraagouder is de bereikbaarheid van het gastouderbureau als ook die van de gastouder duidelijk en aantoonbaar geregeld;
- Het gastouderbureau vervult de kassiersfunctie, met in achtneming van de eisen die de wet stelt aan deze functie;
- Het intakegesprek met de gastouder vindt plaats op het opvangadres. Het intakegesprek met de vraagouder kan zowel op het opvangadres, als op een nader te bepalen locatie plaatsvinden;
- Het koppelingsgesprek vindt plaats op het opvangadres. Indien de opvang bij de vraagouders thuis plaatsvindt, vindt het gesprek derhalve bij de vraagouder plaats;
- Elke gastouder wordt minimaal twee maal per jaar op het opvangadres bezocht;
- De risico inventarisatie & evaluatie (RIE) Veiligheid en Gezondheid vindt vóór de start van de opvang plaats op het opvangadres en wordt daarna elk jaar herhaald;
- Het voortgangsgesprek met de gastouder vindt tenminste één keer per jaar plaats op het opvangadres;
- Jaarlijks wordt een mondeling evaluatiegesprek gehouden met de vraagouder. Hiervan wordt verslag gelegd. Een door de vraagouder ondertekend afschrift van dit verslag is in het dossier aanwezig en wordt aan de vraagouder ter beschikking gesteld
- De medewerker die de huisbezoeken en de inhoudelijke begeleiding op het gebied van opvang en pedagogiek van de gastouder verzorgt, dient in het bezit te zijn van een diploma zoals vastgelegd in de CAO Kinderopvang (minimaal MBO 3 niveau, inclusief een pedagogische component);
- Het bureau draagt er zorg voor dat, aantoonbaar, per aangesloten gastouder op jaarbasis tenminste 16 uur wordt besteed aan begeleiding en bemiddeling.

2.4. Veiligheid gastouderopvang

2.4.1. Veiligheids- en gezondheidsbeleid (RIV en RIG) gastouderopvang

Partijen vinden dat ook voor gastouderopvang het maken van een risico-inventarisatie en evaluatie een vereiste is. In woningen waar de opvang plaatsvindt, moet jaarlijks een risico-inventarisatie en evaluatie plaatsvinden voor veiligheid en gezondheid, hoe te handelen in noodsituaties. Daartoe bezoekt het gastouderbureau elke opvangwoning minimaal eenmaal per jaar. De eerste risico-inventarisatie vindt plaats voordat de opvang via het gastouderbureau een aanvang neemt. De risico-inventarisatie veiligheid en gezondheid wordt in de opvangwoning uitgevoerd door of in aanwezigheid van de bemiddelingsmedewerker. Die inventarisatie is inzichtelijk voor ouders.

2.5. Huisvesting gastouderopvang

De opvangplaats waar kinderen opgevangen worden door de gastouder dient aan de volgende voorwaarden te voldoen:

- De beschikbare speel- en slaapruijnte en de buitenspeelmogelijkheden zijn onderdeel van de kwaliteitscriteria van de gastouder; zij worden beoordeeld in relatie tot het aantal en de leeftijd van de op te vangen kinderen;
- De opvangwoning, ook als het gaat om een bestaande woning, dient voorzien te zijn van voldoende en goed functionerende rookmelders, conform het bouwbesluit;
- De woning waarin de kinderen worden opgevangen dient te allen tijde rookvrij te zijn;
- Voor kinderen jonger dan anderhalf jaar dient een aparte slaapruijnte beschikbaar te zijn.

3. Medezeggenschap – Positie ouders

Ouders worden actief betrokken bij het beleid van een kindercentrum of gastouderbureau. De aanbieder heeft daar ook belang bij: hij kan zijn klanten zo goed bedienen. De wet regelt dat een kinderdagverblijf of gastouderbureau een oudercommissie moet hebben. Convenantpartijen vinden dat de aanbieder aantoonbaar moeite moet doen om te bevorderen dat er een actieve oudercommissie is. De vorm van het overleg met de oudercommissie moet passen bij de organisatievorm van het bedrijf en haalbaar en doelmatig zijn voor ouders.

Teneinde ouders in de gelegenheid te stellen medezeggenschap uit te oefenen, dienen zij goed geïnformeerd te zijn over de gang van zaken in een kindercentrum of gastouderbureau.

Convenantpartijen vinden dat ouders bij belangrijke onderwerpen op punten moeten kunnen adviseren; niet alle handelingen van de aanbieder vallen onder de medezeggenschap van ouders.

Aanbieders moeten ook kunnen ondernemen. Het gaat dan uiteindelijk om een voor alle partijen - aanbieder en afnemer- werkbare situatie te creëren die recht doet aan de gerechtvaardigde belangen van ouders en aan de eigen verantwoordelijkheid van de aanbieders voor een goede bedrijfsvoering.

In de praktijk kan een spanningsveld ontstaan tussen de belangen van ouders en de verantwoordelijkheid van de ondernemer voor een goede bedrijfsvoering. Partijen vinden dat in dergelijke situaties een beroep gedaan moet kunnen worden op een onafhankelijke commissie die hierin adviseert. Hiertoe is op initiatief van convenantpartijen de Landelijke Klachtenkamer Kinderopvang ingericht. Partijen spannen zich in voor een aanpassing van de wettelijke regeling voor de organisatie van oudercommissies.

Convenantpartijen spreken hierover het volgende af:

- Medezeggenschap van ouders vindt, in aanvulling op wat de wet eist, zoveel mogelijk plaats via landelijk overeengekomen afspraken tussen convenantpartijen en de branche;
- Convenantpartijen hebben een voorbeeldreglement voor oudercommissies opgesteld. Hierin staan de rechten van ouders en de verplichtingen van de aanbieder;
- Dit reglement wordt actief uitgedragen naar de leden van de organisatie van aanbieder en naar de ouders (oudercommissies).

4. Meldcode kindermishandeling

De aanbieder van kinderopvang in kindercentra of gastouderopvang heeft een meldcode voor kindermishandeling waarin een duidelijke procedure is vastgelegd die aantoonbaar gevolgd wordt in het geval van een (vermoeden) van kindermishandeling en/of seksueel misbruik. Dit vermoeden kan betrekking hebben op de thuissituatie van het kind of op de opvangsituatie.

Er is een specifieke meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling voor de branche kinderopvang ontwikkeld. Deze meldcode beschrijft drie routes. Er is een route ontwikkeld die aangeeft hoe te handelen wanneer er signalen zijn die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling in de huiselijke sfeer. Daarnaast bevat de meldcode een route hoe te handelen bij vermoedens van kindermishandeling gepleegd door een beroepskracht. De derde route beschrijft hoe te handelen wanneer er sprake is van seksueel overschrijdend gedrag van kinderen onderling.

De routes beschrijven stappen die gevolgd worden indien een dergelijke situatie zich voordoet, inclusief de taken en verantwoordelijken binnen een kinderopvangorganisatie. In deze meldcode worden in de betreffende stappenplannen bewust geen tijdspaden genoemd. Dit om schijnveiligheid te voorkomen. Elke situatie vraagt om een ander tijdspad. Van belang is dat op het moment dat een situatie zich voordoet, dat een tijdspad bepaald wordt waarbinnen de stappen plaatsvinden. Afstemming met een organisatie als het Advies –en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) is hierin wenselijk.

De aanbieder is verantwoordelijk voor implementatie van het geschreven beleid. De betreffende meldcode voldoet aan de door convenantpartijen eerder opgestelde criteria.

Indien een organisatie zelf een meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling wenst vast te stellen, dan dient deze te voldoen aan criteria zoals beschreven in de bijlage.

Tot slot

- Convenantpartijen kunnen het convenant zonder wederzijdse instemming niet wijzigen;
- Brancheorganisatie Kinderopvang stelt de naleving van de Convenantafspraken door hun leden als bindende voorwaarde aan het lidmaatschap.

Convenantpartijen spreken af de invoering van het convenant nauwlettend te volgen en dit Convenant uiterlijk 1 januari 2014 (of indien het convenant later dan 1 januari 2013 zou ingaan, na één jaar) te evalueren.

Daarnaast wordt er voor de PKR een tool ontwikkeld waardoor deze, wanneer deze gereed is, uitgebreider in het convenant beschreven zal moeten worden.

Bijlagen

- 1 Begrippenlijst
- 2 Schema voor berekening van de pedagogisch medewerker / kindratio bij groepen dagopvang en buitenschoolse opvang van samengestelde leeftijd
- 3 Schema voor de berekening van de pedagogisch medewerker/kindratio bij samengestelde groepen dagopvang en buitenschoolse opvang
- 4 Criteria meldcode kindermishandeling

Bijlage 1

1	Begrip	Definitie	Opmerkingen
1	Stamgroep	Een vaste groep kinderen in de dagopvang met vaste pedagogisch medewerkers* met een vaste ruimte.	*Dit geldt voor structurele rooster, behoudens ziekte, (bij) scholing, verlof of vakantie.
2	Vaste pedagogisch medewerker (pm'er) dagopvang	Een pedagogisch medewerker die toegewezen is aan een vaste stamgroep per opvangdag.	Aan één kind worden maximaal 3 vaste pedagogische medewerkers gekoppeld. Per opvangdag is minimaal één van deze pedagogisch medewerkers werkzaam op de groep van dat kind. Deze pedagogisch medewerker is tevens het vaste aanspreekpunt voor ouders. Indien in grotere groepen met drie pedagogisch medewerkers tegelijk wordt gewerkt**, dan worden er maximaal 4 vaste pedagogisch medewerkers toegewezen. ** Afhankelijk samenstelling groepen en PKR.
3	Stamgroep ruimte	Een vaste, passend ingerichte ruimte waar het kind in de dagopvang het grootste deel van de dag aanwezig is.	
4	Vaste ruimte in relatie tot halen en brengen	In principe hebben alle kinderen een vaste stam-/basisgroep. Wel kan besloten worden om kinderen in een andere ruimte te ontvangen of weer op te laten halen waarbij een vaste pedagogisch medewerker aanwezig is. Voor zowel kinderen als ouders moet inzichtelijk zijn welke ruimte dit is.	Het gaat hierbij om het begin en einde van de opvangdag.
5	Vaste ruimte in relatie tot samenvoegen groepen op bepaalde dagen	Indien het kind aantal het toelaat, kunnen stamgroepen samengevoegd worden tot één groep waarbij in principe een vaste pedagogisch medewerker aanwezig is, uitgaande van een kloppende PKR. Voor zowel kinderen als ouders moet inzichtelijk zijn welke ruimte en welke groep dit is.	Bijvoorbeeld tijdens vakanties en dagen met een (structureel) lage bezetting.
6	Incidenteel extra dag(deel) afnemen	Een dag(deel) waarvoor opvang wordt afgenomen welke buiten de vaste contracturen valt.	Voorwaarde is dat maximale stamgroeps grootte / basisgroep grootte evenals aantal pedagogisch medewerkers

			<p>gehandhaafd blijft (PKR).</p> <p>Convenantpartijen zijn van mening dat geborgenheid en gevoel van veiligheid voor kind en voor de groep als geheel voorop staan.</p>
7	Structureel dag(deel) op andere vaste groep	Uitgangspunt is dat bij het afnemen van een extra dag(deel) het kind in de oorspronkelijke stam-/basisgroep geplaatst wordt. Wanneer de groepsgrootte het niet toelaat het kind een extra dag(deel) in deze groep te plaatsen, kan in overleg met ouders besloten worden het kind voor die dag/ dat dagdeel in een andere vaste groep te plaatsen.	<p>Schriftelijke toestemming van ouders is nodig. Indien deze situatie zich voordoet, mag een kind in maximaal 1 andere groep geplaatst worden, waarbij de eis van maximaal 2 stamgroepuimtes niet wordt losgelaten. Zodra plek is op de oorspronkelijke stam- of basisgroep wordt het kind automatisch overgeplaatst (dit wordt tevens vermeld in plaatsingsovereenkomst, inclusief de uiterste datum die volgt uit de planning van het kindercentrum).</p> <p>Ondernemer moet (op verzoek van inspecteur) kunnen aantonen dat niet eerder in oorspronkelijke groep plek was.</p> <p>Indien de ouder het kind liever op de andere groep wil laten plaatsen dan dient hiervoor een regulier overplaatsingsverzoek ingediend te worden.</p>
8	Basisgroep	Een vaste groep kinderen in de bso met vaste pedagogische medewerkers**.	**Dit geldt voor structurele rooster, behoudens ziekte, (bij)scholing, verlof of vakantie.
9	pedagogisch medewerker (pm'er) bso	Een pedagogisch medewerker die toegewezen is aan een basisgroep.	Er worden geen specificaties gegeven over max. aantal pedagogisch medewerkers per kind (ook i.v.m. open deurenbeleid en flexibiliteit).
10	Achterwachtregeling dagopvang en buitenschoolse opvang	Indien de mogelijkheid bestaat dat er slechts een pedagogisch medewerker aanwezig is, op het moment dat er kinderen aanwezig zijn, op de vestiging is er een achterwachtregeling van toepassing. Deze regeling houdt in dat in geval van calamiteiten er een achterwacht beschikbaar dient te zijn die binnen ambulance-aanrijtijden in de	Deze achterwachtregeling is niet van toepassing tijdens 3-uursregeling.

		<p>vestiging aanwezig kan zijn.</p> <p>Inzichtelijk moet zijn wie deze persoon is en waar deze te bereiken is. Tevens dient deze achterwacht tijdens de openingstijden bereikbaar te zijn</p>
	Achterwachtre- geling gastouderop- vang	<p>Indien er meer dan drie gelijktijdig aanwezige kinderen opgevangen worden, is de achterwachtre- geling van toepassing. Deze achterwacht dient beschikbaar te zijn en in geval van calamiteiten op het opvangadres aanwezig te zijn binnen ambulance- aanrijtijden. Inzichtelijk moet zijn wie deze persoon is en waar deze te bereiken is. Tevens dient deze achterwacht tijdens opvangtijden altijd telefonisch bereikbaar te zijn.</p>
11	Achterwacht	<p>Een meerderjarig persoon met wie de aanbieder aantoonbaar de afspraak heeft gemaakt dat deze wordt ingezet in geval van een noodsituatie.</p>
12	Ambulance- aanrijtijden	<p>Wettelijke toegestane norm vanaf moment dat melding is gedaan is opgenomen in de Wet Ambulancezorg.</p>
13	Drie- uursregeling	<p>Voor de flexibiliteit in de organisatie is het mogelijk dat in de dagopvang ten hoogste drie uur per dag (niet aaneengesloten) minder beroepskrachten worden ingezet dan volgens de pedagogisch medewerker-kind ratio is vereist, maar nooit minder dan de helft van het benodigde aantal pedagogisch medewerkers. Is er in zo'n situatie slechts één pedagogisch medewerker in het kindercentrum, dan is er ter ondersteuning ten minste één andere volwassene in het kindercentrum aanwezig. Afwijken van de vereiste pedagogisch medewerker-kind ratio is niet toegestaan tussen 9.30 en 12.30 uur en tussen 15.00 en 16.30 uur. Vóór 9.30 uur en na 16.30 uur mag de afwijking van de pedagogisch medewerker-kind ratio niet langer duren dan anderhalf uur aaneengesloten en in de pauzeperiode tussen 12.30 en 15.00 uur niet langer dan twee uur aaneengesloten. Dit alles met een maximum van drie uur per dag. In de informatie voor ouders wordt expliciet beschreven hoe invulling wordt gegeven aan de inzet van pedagogisch</p>

		medewerkers aan de randen van de dag en tijdens de middagpauze. Er wordt concreet aangegeven op welke tijdstippen wordt afgeweken van de vereiste pedagogisch medewerker-kind ratio.	
	Half-uursregeling bso	De half-uursregeling is van toepassing na schooltijd. Voor de flexibiliteit in de organisatie is het mogelijk om in de buitenschoolse opvang ten hoogste een half uur per dag minder beroepskrachten in te zetten dan volgens de PKR is vereist, maar nooit minder dan de helft van het benodigde aantal pedagogisch medewerkers. Is er in zo'n situatie slechts één pedagogisch medewerker in het kindercentrum, dan is ter ondersteuning ten minste één andere volwassene in het kindercentrum aanwezig. In de informatie voor ouders wordt aangegeven op welke tijdstippen wordt afgeweken van de vereiste PKR. Wanneer buitenschoolse opvang wordt aangeboden gedurende de hele dag, is de wijze van afwijking volgens de drie uursregeling van toepassing.	
14	Open deurenbeleid	Een pedagogische methode waarbij kinderen de gelegenheid krijgen om binnen de locatie, buiten de eigen vaste ruimte met kinderen van andere groepen te spelen	In het pedagogisch beleidsplan wordt beschreven hoe aan het open deurenbeleid invulling wordt gegeven.
15	Wenbeleid intern	<p>Beleid dat beschrijft hoe omgegaan wordt met kinderen die doorstromen naar een andere groep binnen een kindercentrum. Er wordt voldoende tijd en aandacht besteed aan de versoepeling van de overgang naar een nieuwe situatie voor het kind. Afspraken over het wennen worden gemaakt in overleg met de ouders. Indien voor een bepaalde periode op een dag gewend wordt, mag de PKR voor beide groepen (de stamgroep waar het kind vandaan komt en de stamgroep waar het kind naar toe gaat) in totaal bepaald worden.</p> <p>Het kan hierbij gaan om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kinderen die de leeftijd hebben om naar een andere groep door te stromen - kinderen die eerder toe zijn aan een volgende groep en alvast gaan spelen op de nieuwe groep 	

- kinderen die een aangepast wenbeleid nodig hebben omdat ze vanwege hun ontwikkeling (sniveau) later dan de leeftijd waarop ze door zouden moeten schuiven, overgaan naar de volgende groep

16	Wenbeleid extern	Beleid dat beschrijft hoe omgegaan wordt met het wennen van kinderen die instromen op een kindercentrum. Er wordt voldoende tijd en aandacht besteed aan het wennen aan de nieuwe situatie voor het kind. Afspraken over het wennen worden gemaakt met de ouders.
----	------------------	---

Bijlage 2

Schema voor de berekening van de pedagogisch medewerker/kindratio (PKR) en maximale groepsgroottes bij groepen dagopvang van samengestelde leeftijd.

Leeftijd	PM-ers	Maximale aantal	PM-er	Maximale aantal	PM-er	Maximale aantal	Pm-er	Maximale aantal
0 tot 1	1	4	2	8	3	12	----	
1 tot 2	1	5	2	10	3	15	4	16
2 tot 3	1	6	2	12	3	16	----	
3 tot 4	1	8	2	16	----	----	----	----
0 tot 2	1	5	2	9 ¹	3	14 ¹	4	16
0 tot 3	1	5	2	10 ¹	3	15 ¹	4 ¹	16
0 tot 4	1	6	2	12 ¹	3	16 ¹	----	----
1 tot 3	1	6	2	11	3	16	----	----
1 tot 4	1	7	2	13	3	16	----	----
2 tot 4	1	7	2	14	3	16	----	----

Bij de uitwerking van de PKR in bovenstaande groepen zijn onderstaande uitgangspunten gehanteerd:

- Bij kinderen van verschillende leeftijden in een groep moeten gemiddelden berekend worden voor de vaststelling van het aantal kinderen per pedagogisch medewerker;
- Het aantal kinderen in relatie tot één pedagogisch medewerker is de basis van de berekening;
- In deze berekening heeft alléén aan het eind van de berekening afronding naar boven plaatsgevonden; het 'doorrekenen' gaat uit van onafgeronde getallen.

¹ Waarvan maximaal acht kinderen van 0 jaar

Bijlage 3

Schema voor de berekening van de pedagogisch medewerker/kindratio (PKR) bij samengestelde groepen dagopvang en buitenschoolse opvang

Convenantpartijen hebben afgesproken dat voor gemengde groepen dagopvang en buitenschoolse opvang een gemiddelde wordt gehanteerd voor de vaststelling van het aantal kinderen per pedagogisch medewerker, waarbij een maximum wordt gesteld aan het aantal 0-4 jarigen in een groep. In deze bijlage is een uitwerking gegeven aan deze afspraak van Convenantpartijen.

In het kader van kwaliteit van kinderopvang is een samengestelde groep in de brede leeftijdscategorie van 0-13 jaar geen voorkeursoptie van Convenantpartijen.

Maar in sommige situaties kan de kleinschaligheid een dergelijke groepssamenstelling noodzakelijk maken, waarbij bijvoorbeeld kinderen in de BSO-leeftijd voor een deel van de dag worden samengevoegd met de kinderen in de dagopvang. Met een goede, naar leeftijd gedifferentieerde werkwijze kan er dan nog steeds sprake zijn van kwalitatief verantwoorde kinderopvang.

Gecombineerde groepen dagopvang en buitenschoolse opvang kunnen in pedagogisch opzicht waardevol zijn, bijvoorbeeld wanneer de jongste BSO-kinderen en de oudste kinderdagverblijf-kinderen in een samengestelde groep verblijven, en hier in de pedagogische werkwijze nadrukkelijk condities aan worden gesteld.

Bij de uitwerking van de PKR in samengestelde groepen zijn onderstaande uitgangspunten gehanteerd:

- Voorondersteld wordt dat er sprake is van een gelijkmatige verdeling van de verschillende leeftijden over de groep;
- Vervolgens is het gemiddelde bepaald zoals opgenomen in Convenant, waarbij het aantal kinderen in relatie tot één pedagogisch medewerker de basis van de berekening vormt;
- In deze berekening heeft alléén aan het eind van de berekening afronding naar boven plaatsgevonden; het 'doorrekenen' gaat uit van onafgeronde getallen;
- De tabel 0 tot en met 3-jarigen blijft onverkort van toepassing.

Indien met samengestelde groepen dagopvang en buitenschoolse opvang wordt gewerkt, moet in het pedagogisch beleidsplan een duidelijke, naar leeftijd gedifferentieerde, beschrijving gegeven worden van de activiteiten en dagindeling van deze groep.

Convenantpartijen hebben afgesproken de praktijk van samengestelde groepen te monitoren op kwaliteit en te evalueren. Op grond hiervan kunnen de afspraken het en schema eventueel bijgesteld worden.

Leeftijd	PM-er	Maximale aantal	PM-er	Maximale aantal	PM-er	Maximale aantal	PM-er	Maximale aantal
0 tot 1	1	4	2	8	3	12	----	
1 tot 2	1	5	2	10	3	15	4	16
2 tot 3	1	6	2	12	3	16	----	
3 tot 4	1	8	2	16	----	----	----	----
4 tot 12	1	10	2	20	----	----	----	----
4 tot 8	1	10	2	20	----	----	----	----
8 tot 12	1	10	2	20	3¹¹	30	----	----
Leeftijd	PM-er	Maximale aantal	PM-er	Maximale aantal	PM-er	Maximale aantal		
0 tot 13	1	7 ¹²	2	14 ¹³	3	16 ¹⁴		
1 tot 13	1	8 ¹⁵	2	15 ¹⁶	3	16 ¹⁷		
2 tot 13	1	8 ¹⁸	2	16 ¹⁹	3	16 ²⁰		
3 tot 13	1	9 ²¹	2	16	----	----		

¹¹ In plaats van een pedagogisch medewerker kan een derde volwassene als beroepskracht worden ingezet.

¹² Waarvan maximaal vier 0 tot en met 3-jarigen, waarvan maximaal twee 0-jarigen.

¹³ Waarvan maximaal acht 0 tot en met 3-jarigen, waarvan maximaal vier 0-jarigen.

¹⁴ Waarvan maximaal twaalf 0 tot en met 3-jarigen, waarvan maximaal zes 0-jarigen.

¹⁵ Waarvan maximaal vier 1 tot en met 3-jarigen, waarvan maximaal twee 1-jarigen.

¹⁶ Waarvan maximaal acht 1 tot en met 3-jarigen, waarvan maximaal vier 1-jarigen.

¹⁷ Waarvan maximaal twaalf 1 tot en met 3-jarigen, waarvan maximaal zes 1-jarigen.

¹⁸ Waarvan maximaal vijf 2 tot en met 3-jarigen.

¹⁹ Waarvan maximaal tien 2 tot en met 3-jarigen.

²⁰ Waarvan maximaal twaalf 2 tot en met 3-jarigen

²¹ Waarvan maximaal zes 3-jarigen

Bijlage 4

Criteria Meldcode Kindermishandeling

Indien een kinderopvangorganisatie zelf een meldcode wenst vast te stellen, dient deze te voldoen aan de volgende criteria om gehandhaafd te mogen worden:

- De definitie van kindermishandeling dient conform de Wet op de Jeugdzorg (2005) te zijn. Die stelt: Kindermishandeling is elke vorm van, voor de minderjarige, bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of onvrijheid staat, actief of passief, opdringen waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel. Hieronder vallen ook verwaarlozing en onthouden van essentiële hulp, medische zorg en onderwijs en het getuige zijn van huiselijk geweld.
- De meldcode moet een duidelijke uitsplitsing van verantwoordelijkheden bevatten. Dat omvat een uitsplitsing per organisatie laag in taken en bevoegdheden, waardoor er tijdens een meldingssituatie geen verwarring kan ontstaan.
- Het stappenplan, dat ten minste ingaat op de te onderscheiden stappen van vermoeden, overleg, plan van aanpak, beslissen en handelen is voorzien van een heldere toelichting, die voor alle betrokkenen bij het proces duidelijk te begrijpen is.
- De meldcode bevat aandachtspunten voor de gesprekvoering met verschillende partijen, hulpmiddelen voor het doorlopen van het stappenplan en voor evaluatie en nazorg.
- Algemeen is bekend dat het erg moeilijk is om tijdig te signaleren dat er mogelijk sprake is van kindermishandeling. In de meldcode dient daarom een lijst van signalen per ontwikkelingsgebied te zijn beschreven, waarmee leidsters via de meldcode bekend worden gemaakt. De signalen dienen te worden uitgesplitst voor de groep van 0-4 jaar en de groep van 4-12 jaar.
- Er moet in de meldcode ook aandacht besteed worden aan de mogelijke situatie waarin een medewerker van de organisatie de vermoedelijke dader is.
- In de meldcode moet aandacht besteed worden aan de omgang met de Wetbescherming persoonsgegevens.
- In de meldcode moet praktische informatie terug te vinden zijn over de Bureaus Jeugdzorg en het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK). Dat omvat informatie over de werkwijze, maar ook contactgegevens.
- De meldcode moet aandacht besteden aan de verdere sociale kaart op dit gebied.
- Het valt aan te raden om naar achtergrondinformatie en verdere literatuur inzake kindermishandeling te verwijzen, zodat alle betrokkenen die zich verder willen verdiepen in het onderwerp daarin gefaciliteerd worden.